

KAUNO REGIONINĖS ARCHITEKTŪROS TARYBOS IŠVADA

2019 kovo 14 d., Kaunas

Administracinio pastato 1990-5001-2012 rekonstravimo ir paskirties keitimo į administracinės paskirties pastato su viešbučių paskirties patalpomis Nepriklausomybės a. 3 Kaune, projektas

Posėdžio data: 2019 m. kovo 14 d.; 15.00 – 16.05 projekto pristatymas; 16.30 -17.36 projekto svarstymas uždarame posėdyje.

Posėdžio vieta: Architektų namai (Vilniaus g. 22-1A, Kaunas)

Posėdžio pirmininkas – Linas Tuleikis

Posėdžio sekretorė – Snieguolė Surblienė

Kauno regioninės architektūros tarybos (toliau – Tarybos) nariai, dalyvavę priimant sprendimą: Neringa Blaževičienė, Loreta Janušaitienė, Audrys Karalius, Reda Marcinkevičienė, Mindaugas Matažinskas, Mantas Michaliunjo, Rimgaudas Miliukštis, Aurimas Ramanauskas, Mindaugas Stepanas, Dalius Šarakauskas, Marius Torrau, Linas Tuleikis. Dėl tarnybinių priežasčių posėdyje negalėjusi dalyvauti Rymantė Gudienė, pateikė savo pastabas raštu, kurios yra įtrauktos į protokolą.

Nuo projekto svarstymo nusišalino Tarybos nariai: Gražina Janulytė Bernotienė, Guoda Zykuvienė

Garso įrašai: Daryti 2 (du) garso įrašai: 1. LAR_RAT_K_2019-03-14 posėdis. MP3 (įrašo trukmė – 1.04.52) (toliau – Garso įrašas 1); 2. LAR_RAT_K_2019- 3-14 posėdis. MP3 (įrašo trukmė – 1.06.26) (toliau – Garso įrašas 2);

I. NAGRINĖJAMI KLAUSIMAI

2019 m. kovo 14 d. Lietuvos architektų rūmų (toliau – Rūmai) Kauno regioninė architektūros svarstė G.Janulytės-Bernotienės studijos „Administracinio pastato 1990-5001-2012 rekonstravimo ir paskirties keitimo į administracinės paskirties pastato su viešbučių paskirties patalpomis Nepriklausomybės a. 3 Kaune, projektą“ (toliau – Projektas). Projektas nukreiptas svarstyti Kultūros paveldo departamento prie KM Kauno skyriaus nurodymu. Projekto vadovės G.Janulytės-Bernotienės rašte projektą prašoma svarstyti pagal statinio urbanistinio integralumo, statinio koncepcijos atitikties darnaus vystymosi principui, kultūros paveldo vietovių vertingųjų savybių, įvardintų „urbanistinės struktūros statiniai“ išsaugojimo, vientisos architektūrinės idėjos, koncepcijos, estetikos, funkcionalios pastato struktūros kūrimo ir pagal pastato pasiekiamumo, prieinamumo kriterijų (tarybos narių siūlymu).

Svarstymui projektuotojai pateikė šiuos dokumentus:

1. Administracinio pastato 1990-5001-2012 rekonstravimo ir paskirties keitimo į administracinės paskirties pastato su viešbučių paskirties patalpomis Nepriklausomybės a. 3 Kaune, projektas, 1 dalis, PP, el. versija.
2. Administracinio pastato 1990-5001-2012 rekonstravimo ir paskirties keitimo į administracinės paskirties pastato su viešbučių paskirties patalpomis Nepriklausomybės a. 3 Kaune, projektas, 2 dalis, PP, el. versija.
3. Administracinio pastato 1990-5001-2012 rekonstravimo ir paskirties keitimo į administracinės paskirties

pastato su viešbučių paskirties patalpomis Nepriklausomybės a. 3 Kaune, projektas, vizualizacijos, PP, el. versija.

II. KLAUSIMŲ NAGRINĖJIMUI REIKŠMINGOS APLINKYBĖS

UŽSAKOVAS: UAB „Conangym“, Laisvės al.30, LT-44240 Kaunas

PROJEKTAS: Administracinio pastato 1990-5001-2012 rekonstravimo ir paskirties keitimo į administracinės paskirties pastato su viešbučių paskirties patalpomis Nepriklausomybės a. 3 Kaune, projektas.

OBJEKTAS: Administracinio pastato 1990-5001-2012 rekonstravimo ir paskirties keitimo į administracinės paskirties pastato su viešbučių paskirties patalpomis.

STATYBOS RŪŠIS: Rekonstravimas. Tvarkomieji statybos darbai

STATINIO KATEGORIJA: Ypatingi statiniai

STATINIO PASKIRTIS: Administracinės paskirties

PROJEKTAVIMO ETAPAS: Projektiniai pasiūlymai

STATYBOS VIETA Nepriklausomybės a. 3, LT-44240 Kaunas

PROJEKTUOTOJAS UAB “G. Janulytės - Bernotienės studija”, Gedimino g. 48-2, LT-44239, Kaunas

PROJEKTO VADOVAS Gražina Janulytė–Bernotienė, A117, NKPS-3576,

PROJEKTO AUTORIAI Gražina Janulytė–Bernotienė, Guoda Zykuvienė, PDV, A1558. Projekto vizualizacijos – Monikos Gedvilaitės.

III. PROJEKTO PRISTATYMAS IR REGIONINĖS ARCHITEKTŪROS TARYBOS ARGUMENTAI

Tarybai pateikta itin gausi projekto autorių atliktų tyrimų medžiaga, jų išvados, siūlomų sprendinių dokumentacija, susirašinėjimai, surinkti istorinės raidos duomenys, taip pat - projekto maketas su aplinka. Pateikta medžiaga pakankama, kad ekspertai galėtų įvertinti projektą prašomais aspektais. Pats pirmasis projekto variantas buvo parengtas ir svarstytas KAUET'e 2008 m., jam buvo pritarta. Sklypas, kuriame projektuojami pastato rekonstrukcijos ir tvarkymo darbai, yra Kauno Naujamiestyje, Nepriklausomybės aikštės ir Gedimino gatvių sankirtoje. Nepriklausomybės aikštė yra viena iš miesto urbanistinės kompozicijos, erdvinės struktūros formančių. Sklypas Nepriklausomybės a. 3 yra valstybės saugomoje kultūros paveldo vietovėje – Kauno Naujamiestyje (unikalus kodas 221490, kur galioja visi Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo (toliau – NKPAĮ) reikalavimai, tame tarpe, ir 22 nuostatos: „Nekilnojamosios kultūros vertybės, jų teritorijos, apsaugos zonos tvarkomos ir veikla jose plėtojama pagal <...> specialiojo teritorijų planavimo dokumentus ir jais nustatomus paveldosaugos reikalavimus, parengtus vadovaujantis NKPAĮ ir Teritorijų planavimo įstatymo nuostatomis. Kauno Naujamiesčio specialiojo plano tvarkymo plano pagrindiniame brėžinyje nurodyta, kad tvarkomas sklypas Nepriklausomybės a. 3 patenka į Tausojamojo naudojimo teritoriją, kur numatytas teritorijos pritaikymas išsaugant kultūros paveldo vietovės ir kultūros paveldo statinių vertingąsias savybes. Esamas Gubernijos laikų pastatas Nepriklausomybės a. 3 yra pažymėtas sutartiniu ženklu – kultūros paveldo vietovės urbanistinės struktūros objektas - „urbanistinės

struktūros statinys“ - vietovės vertingoji savybė, reikšminga savo vieta ir tūriu (fizine apimtimi), nereglamentuojant paskirties, išraiškos, išplanavimo ir atlikimo technologijos. Sklypui taip pat parengtas ir Detalusis planas, kurio reglamentus pripažįsta ir anksčiau minėti Naujamiesčio apskaitos dokumentai: leidžiamas 100% -tinis sklypo užstatymas 22 m. aukščio naujais statiniais. Kitokių reglamentų zonos nėra nurodytos.

Urbanistinis integralumas

Projekto autorių idėja virš privalomai reglamentuose nurodyto išsaugoti pastato projektuoti konsolę, Tarybos nuomone, yra įdomi ir drąsi. Tačiau siūlomuose sprendiniuose aukštas, gausiai skaidomas ir perdėm didelio tūrio pastatas, nors formaliai atitinka paveldosauginius reikalavimus, vizualiai savo charakteriu stipriai dominuoja aikštės užstatymo išklotinėje. Senasis Gubernijos laikotarpio pastatas buvo foninis, todėl, Tarybos nuomone, nuosaikesnių formų galėtų būti ir naujasis, nes projektuojant jį didesnio tūrio ir formų, atsiranda atsitiktinių sąsajų su Įgulos bažnyčios detalėmis, jis tampa pernelyg dominuojančiu, ardo aikštės urbanistinę darną. Iš kelių skirtingų kontrastuojančių elementų susidedantis daugiafunkcinis pastatas darniai neįsilieja į Nepriklausomybės aikštės išklotinę. Pagrindinis, aikštėje dominuojantis jo fasadas yra pietų pusėje, o nugarinėje dalyje esantiems kaimynams pastatas nesukuria naujos kokybiškos aplinkos, nėra darnos su kitais greta esančiais pastatais. Daugelio Tarybos narių nuomone, taip yra dar ir todėl, kad autoriai nesilaiko (negali naudoti?) kampinio užstatymo principo, kai, tuo tarpu, kiti aikštės kampai užstatyti būtent šiuo principu. Projektinį sprendinį grindžiant formaliais paveldosaugos reikalavimais (išsaugoti urbanistinės struktūros statinį) urbanistinio integralumo kokybinio kriterijaus projektas, Tarybos nuomone, nepasiekė. Alternatyvių variantų nepateikta.

Atitiktis darnaus vystymo principui

Autoriai esamą namą, kuris 2008 m. buvo įvertintas kaip avarinės būklės, beveik pilnai nugriauna ir jo tūrį atstato iš naujo, naujomis medžiagomis. Esamo tūrio nugriovimas ir atstatymas naujomis medžiagomis, nors tai ir daroma dėl funkcinių sumetimų, prasilenkia su tvarumo principais. Pagal galiojantį DP pilnas sklypo užstatymas naujais statiniais yra leidžiamas, tačiau šimtaprocentinis jo užstatymas nėra tvarios aplinkos formavimo garantas. Autoriai tai kompensuoja žemesnio pastato tūrio stogo želdiniais, tačiau jie, nors ir atlikdami savo poveikio oro kokybei funkcijas, vizualiai ribotai dalyvaus aplinkos formavime. Taigi, pilnos atitikties darnaus vystymo principui, ekspertų požiūriu, nėra.

Kultūros paveldo vietovių vertingųjų savybių, įvardintų „urbanistinės struktūros statiniai“ išsaugojimo kriterijus

Perimetrinio užstatymo, urbanistinės struktūros statinio reikalavimai formaliai įvykdyti, aukščio dominantė nepažeista. Tačiau, jei virš urbanistinės struktūros objekto, reikšmingo savo tūriu, keliamas naujas tūris (konsolės), Tarybos narių nuomone, negalima teigti, kad pastato bendras vizualus tūris išsaugomas, nes naujas pastatas su konsolėmis keičia bendrą tūrio vaizdą. Pastatas yra projektuojamas vienoje svarbiausių reprezentacinių Kauno aikščių, šalia Įgulos bažnyčios, kur dominuoja trijų aukštų užstatymas. Tarybos

nuomone, korektiškesnis sprendimas šioje aikštėje būtų buvęs deklaruojant aikštės perimetrinio foninio ir kampinio užstatymo prioritetus. Konsolinis sprendimas yra įdomus, bet šiuo atveju nekontekstualus, nes tokiu projekto sprendiniu gali būti suardoma aikštės urbanistinė vienovė, t.y., reprezentacinė paveldosauginė jos vertė. Harmoningas miesto architektūrinio audinio vystymas yra pagrindinis visų tikslas – tiek projektuotojų, tiek paveldosaugininkų. Per ilgą šio objekto projektavimo laikotarpį atsiradusios prieštaringos nuostatos, suformuotos įvairių architektūrinių tarybų ir nurodytos anksčiau atliktų paveldosaugininkų tyrimų išvados, detaliajame plane ir Naujamiesčio apskaitos dokumentuose, trikdo architektūrinių sprendimų galimybes bei programuoja kontraversiškus sprendinius. Šiuo atveju, saugodami nekilnojamojo kultūros paveldo vertingąsias savybes pagal raidę, neišsaugo jų pagal dvasią. Be to, autoriai nesukūrė urbanistiškai patrauklaus projekto, respektuojančio reprezentacinę aikštės funkciją, todėl, Tarybos narių nuomone, neišsaugojo urbanistinės struktūros statinio vertingųjų savybių. Be to, autoriai nesukūrė urbanistiškai patrauklaus projekto, respektuojančio reprezentacinę aikštės funkciją.

Vientisa architektūrinė idėja

Architektūrinių pastato sprendinių visuma, neatrodo vieninga ir subalansuota, juose yra dirbtinumo, susidaro įspūdis, kad tai yra ne vienas, bet suspausti keli atskiri statiniai, kurie nereaguoja į kampo užstatymą, nekuria darnos su aplinkos altitudėmis, Gedimino g. išklotine ir stelbia gretimus pastatus savo vizualiu aktyvumu. Taryba mano, kad šiuose variantuose pristatyta architektūrinė idėja nėra vientisa.

Funkcionalios pastato struktūros kūrimas

Tarybos narių daugumos nuomone, esminis trūkumas yra tai, kad atkuriant istorinę gatvelę ir kiemą, sukuriamas paralelinis Nepriklausomybės aikštei pasažas, kuris konkuruoja su aikštės erdve. Vidinis pasažas, kuris yra labai akcentuojamas, diktuoja pastato funkcijų išdėstymą ir trukdo kampiniam pastato sprendimui.

Aplinkos pritaikymas visiems visuomenės nariams – projektavimo visiems (universalus dizaino) principų taikymas, užtikrinant žmonių srautų judumą ir projektuojamų objektų prieinamumą (pasiekiamumą)

Pagal šį reikalavimą, turint omenyje socialines grupes, kurių judėjimo galimybės yra mažesnės (vaikai, pagyvenę asmenys, motinos su vežimėliais), remiantis pateikta projekto medžiaga, prieinamumas visiems yra sukurtas ir atitinka šį kriterijų.

IV. REGIONINĖS ARCHITEKTŪROS TARYBOS IŠVADA

Vertinant projektuojamo objekto vietos svarbą, pateiktų projekto variantų sprendiniai, nors ir atitinka formalius paveldosaugos reikalavimus, nepripažįstami pakankamos architektūrinės kokybės ir darnos su kontekstu. Tačiau pažymime, kad projektuotojus į tokią situaciją atvedė klaidingai nutatyta urbanistinės struktūros statinių kategorija bei galimos paveldosaugos institucijų klaidos kultūros vertybių vertinime ir reikšmingumo lygmens nustatymo kriterijų apraše.

V. REGIONINĖS ARCHITEKTŪROS TARYBOS REKOMENDACIJOS

Atlikusi Administracinio pastato 1990-5001-2012 rekonstravimo ir paskirties keitimo į administracinės paskirties pastato su viešbučių paskirties patalpomis Nepriklausomybės a. 3 Kaune, projektinių pasiūlyimų ekspertinį vertinimą Kauno regioninė architektūros taryba pateikia šias rekomendacijas:

1. Parengti skirtingus alternatyvius pastato sprendinius, skirtingu laipsniu respektuojant „urbanistinės struktūros statinį“.
2. Siekiant projektiniais sprendiniais prisiderinti prie nepakankamai motyvuotų paveldosaugos reikalavimų, sudaromos situacijos, kai nukenčia projekto architektūrinė kokybė. Remdamiesi nagrinėjamu objektu, Kauno Naujamiesčio bei kitų urbanistinio paveldo objektų pavyzdžių pagrindu, siūlome Kultūros paveldo departamentui kartu su LAR, profesionaliai išnagrinėti problematiškas situacijas Naujamiesčio vietovėje, susijusias su „urbanistinės struktūros statiniais“ ir inicijuoti tokių pastatų įvertinimą ir galimą jų statuso keitimą.
3. Pritariame nuomonei, kad urbanizuotoje vietovėje esantis statinys Nepriklausomybės a. 3, kaip ir visi kiti statiniai esantys Kauno Naujamiesčio teritorijoje, jau yra urbanistinės struktūros dalis, todėl ši formuluotė dar nenusako konkretaus urbanistinės struktūros statinio vertės ir negali būti apibrėžiama kaip svarbi savo vieta ir tūriu. Siūlome Kultūros ministerijai kartu su LAR peržiūrėti Nekilnojamųjų kultūros vertybių vertinimo, atrankos ir reikšmingumo lygmens nustatymo kriterijų aprašą, atkreipiant ypatingą dėmesį į klaidingai nustatytą *urbanistinės struktūros statinių* kategoriją.

Posėdžio pirmininkas

Linas Tuleikis

Posėdžio sekretorė

Snieguolė Surblienė